

Ideeënkaart minder-digitaal vaardigen

Echt niet vandaag.nl

2-4-2026 Editie Oost-NL

Dé actiedag tegen digitale criminaliteit

Wil jij meedoen aan de actiedag 'Echt niet vandaag' en bijdragen aan een veiligere digitale omgeving voor minder-digitaal vaardigen, maar weet je niet zo goed hoe? Laat je inspireren door de acties op de ideeënkaart voor deze doelgroep.

2-4-2026: Actiedag tegen digitale criminaliteit Oost-NL

De urgentie is hoog! Dagelijks worden mensen slachtoffer van digitale criminaliteit. In 2023 overkwam het 2,3 miljoen Nederlanders, dat zijn 6.400 slachtoffers per dag (CBS)! Dit móet stoppen. Daarom is er op 2-4-2026 in Oost-NL een regionale actiedag tegen digitale criminaliteit. Sluit je aan via de website en doe mee!

www.echtnietvandaag.nl

Organiseer een actie en doe mee!

We roepen iedereen (bedrijven, (semi-)overheid, scholen, verenigingen en inwoners) op om een activiteit te organiseren tijdens de actiedag, die mensen bewuster of weerbaarder maakt. Alles kan en mag! Houd een bijeenkomst en gebruik de cyberbingo of deel flyers uit aan ouderen. Doe mee en meld je straks actie aan op de website.

Inspiratie nodig? Bekijk de ideeënkaart

Kun je wat hulp of inspiratie gebruiken voor een actie tijdens de actiedag? Partners van 'Echt niet vandaag' hebben verschillende ideeën en voorbeelden op een rij gezet op deze ideeënkaart. Gratis acties die het bewustzijn vergroten en minder-digitaal vaardigen weerbaarder maken tegen digitale criminaliteit. Welke actie zet jij in?!

Belangrijke tip!

Kijk vooral waar minder-digitaal vaardigen al samen komen en sluit op bestaande initiatieven aan. Denk aan buurthuizen, bibliotheken, ouderenwerk, ouderenmiddagen vanuit de kerk. Zoek contact met de organiserende partij. Vaak staan ze ervoor open om samen in actie te komen, dit scheelt een hoop organisatiewerk.

Aanmelden kan binnenkort op www.echtnietvandaag.nl

Samen maken we een vuist tegen digitale criminaliteit.

#Echtnietvandaag

Cyberbingo

- 60 minuten
- Spelvorm die plezier combineert met leren

Een educatieve versie van bingo waarin deelnemers vragen beantwoorden over digitale veiligheid om hun kaarten te vullen. Wie heeft als eerste bingo?!

Download uit de toolkit:

<https://www.echtnietvandaag.nl>

Interactieve film 'Echt of Nep'

Ouderen

- 90 minuten incl. nabespreking
- Door wie? Spel-/ filmbegeleider

De interactieve film 'Echt of Nep' helpt deelnemers op een boeiende manier situaties van online oplichting, desinformatie en andere vormen van cybercriminaliteit te herkennen en begrijpen. De film is een initiatief van de Veiligheidsalliantie Rotterdam (VAR) en CCV. De film bestaat uit vijf korte filmpjes over verschillende vormen van digitale criminaliteit (hulpvraagfraude/WhatsApp fraude, helpdeskfraude, phishing/smishing, spoofing en datingfraude). De film bevat keuzemogelijkheden, waarbij de film wordt stopgezet, waarnaar er aan de kijkers gevraagd wordt wat zij in deze situatie zouden doen. De film gaat dan verder met de keuze die gemaakt is. Op deze manier krijgen senioren meer kennis over veilig internetgebruik.

Lees meer: <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/cybercrime/database-lokale-cyberprojecten/interactieve-training-cyberweerbaarheid-senioren/>

Vraag de film aan via:

Tom Weijers: tom.weijers@hetccv.nl (06) 31983959

Quiz & Koffie: Test je Cyberkennis

- 30 minuten
- Informeel en interactief

Een quiz met vragen over online veiligheid. Deelnemers beantwoorden vragen in teams over phishing, sterke wachtwoorden en veilig online shoppen.

Download uit de toolkit:

<https://www.echtnietvandaag.nl>

Wachtwoordgesprek

- vanaf 10 minuten
- Informeel en interactief

Ga samen met een groep of een-op-een in gesprek over het beveiligen van je account met veilige wachtwoorden. Let op: het is belangrijk dat dit gesprek voor deelnemers op een veilige manier verloopt. Vraag je af: hoe controleren de deelnemers hun eigen wachtwoord, zonder dat anderen dit wachtwoord zien/horen? Zorg bijvoorbeeld voor een oefening met oefenwachtwoorden, waarna de deelnemers thuis met een naslagwerk aan de slag kunnen gaan met echte wachtwoorden.

Tips voor goede wachtwoorden?

<https://veiliginternetten.nl/wachtwoorden>

Bordspel: Weerbaar op het web

- 60 - 120 minuten
- fysiek spelen met begeleiders

Het spel bestaat uit speelkaarten en een aantal spelborden waarmee een mailbox wordt nagebootst. Aan de hand van het spel leren spelers hoe ze, aan de hand van een checklist, kunnen bepalen of een e-mail, website, link of bijlage veilig is of niet. Deze checklist krijgen de deelnemers ook mee naar huis, zodat de lessen uit het spel, direct in de praktijk ingezet kunnen worden. Beschikbaar zolang de voorraad strekt.

Spel aanvragen? Mail naar:
info@echtnietvandaag.nl

Oscar Bulthuis: spreker

Ouderen

- 60 minuten
- Door:
Oscar Bulthuis

Speciaal voor het vergroten van cyberveiligheid geeft Oscar, auteur van het boek Cyberveiligheid in begrijpelijke taal, met veel plezier workshops over dit thema. In begrijpelijke taal worden deelnemers in 2,5 uur 'cyberslimmer' en weerbaarder gemaakt. Het doel is niet alleen om een leuke workshop te bieden, maar vooral om ervoor te zorgen dat deelnemers met meer zelfvertrouwen online zijn en zich beter kunnen beschermen tegen cybercriminaliteit, of het nu gaat om het gebruik van de laptop, mobiele telefoon of slimme apparaten. De workshops zijn met name geschikt voor ouderen en mensen die minder digitaal vaardig zijn opgegroeid.

Oscar Bulthuis kan ook aansluiten bij een bestaand evenement en hier een korte workshop geven. De workshops kunnen zowel online als op locatie plaatsvinden, waarbij de voorkeur vaak uitgaat naar live bijeenkomsten, omdat deze interactiever en persoonlijker zijn.

In overleg met Oscar zijn er veel mogelijkheden, waaronder ook het organiseren van een voorlichting. Wil je Oscar uitnodigen op jouw locatie voor een workshop of voorlichting aan de doelgroep? Neem dan contact op met Oscar:

e-mail: bulthuis@kompasmrc.nl
mobiel: 06-4071 5873

Toneelstuk op laten voeren door lokale toneelgroep

Maak inwoners bewuster van de gevaren van digitale criminaliteit met het toneelstuk 'Goed Volk'! Het toneelstuk is gebaseerd op waargebeurde ervaringen. Het verhaal maakt kijkers bewuster van de gevaren en vormen van digitale criminaliteit.

Vraag een lokale toneelvereniging om dit toneelstuk op te voeren op een centrale plek in de buurt. De scripts zijn beschikbaar en te downloaden op de website van 'Echt niet vandaag'.

Script inzien?
<https://www.echtnietvandaag.nl>

Bewaargids 'Bewust online'

Een gids met praktische tips, waardevolle adviezen en inzichten van deskundigen om veiliger en bewuster te zijn online. Handig voor iedereen die zijn of haar digitale vaardigheden wil versterken!

De gids werd oorspronkelijk gepubliceerd door de Libelle en Margriet. Uit onderzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) blijkt namelijk dat vrouwen in hogere leeftijdsgroepen vaak minder vaardig zijn in het gebruik van digitale middelen dan het gemiddelde. Terwijl zij juist een belangrijke en verbindende rol spelen tussen jongere en oudere generaties. Om hen te ondersteunen is de bewaargids 'Bewust Online' ontwikkeld.

Druk de gids af en leg deze op de centrale tafels in bijvoorbeeld buurthuizen of verzorgingshuizen, of verspreid de gids digitaal.

Link naar de gids:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/12/04/publicatie-gids-bewust-online>

Deurstickers & poster

Om senioren en bewoners van begeleid of zelfstandig wonen te beschermen tegen (bank)helpdeskfraude en babbeltrucs, heeft politie Oost-Nederland een eenvoudige maar doeltreffende interventie ontwikkeld: de deurbelsticker.

Deze sticker kan op de voordeur worden geplakt en dient als directe herinnering op het moment dat oplichters proberen aan te bellen. De sticker werkt als afschrikmiddel voor mogelijke daders.

Naast de sticker is er ook een poster beschikbaar in hetzelfde ontwerp. Deze kan zichtbaar worden opgehangen, bijvoorbeeld op een prikbord in de centrale hal of in een gemeenschappelijke ruimte, zodat bewoners en bezoekers voortdurend alert blijven. Zie het als een soort buurtpreventie of een knipoog naar de 'nee tegen ongewenste reclame/folders'.

Download uit de toolkit:

<https://www.echtnietvandaag.nl>

Klik & tik module 'computer en internet'

Tijdens de Klik & Tik module 'Computer en internet' leren deelnemers alles over veilig internetten en hoe ze digitale middelen, zoals DigiD of MijnOverheid, kunnen gebruiken. Onderwerpen die aan bod komen zijn: 'Mobiel, Het internet op, Veilig online, De tablet, Bankieren' en nog veel meer thema's. Deelnemers kunnen gratis een account aanmaken en hun voortgang volgen via het persoonlijke dashboard. Hier is te zien welke modules afgerond zijn, welke certificaten er zijn behaald en hoe deelnemers zichzelf verder kunnen ontwikkelen. De module is ideaal om samen te doen met ouderen, laaggeletterden, anderstaligen of mensen met een licht verstandelijke beperking. Zo helpen we elkaar op weg naar meer digitale zelfredzaamheid.

Oefenen met de Klik & Tik module? Kijk hier:

https://oefenen.nl/programma/soort/computer_en_internet

Fraudekwartet

Ouderen

Dit kwartetspel is bedoeld om met ouderen in gesprek te komen over fraude en fraudepreventie. Het fraudekwartet bestaat uit zeven kwartetten, die elk een andere fraudevorm bespreken, zoals: neptelefoontjes van de bank, hulpvraagfraude via Whatsapp en veilig inloggen. Zo leren spelers al spelenderwijs de signalen van fraude te herkennen en te bespreken.

Het spel is aan te vragen bij de fraudehelpdesk via het e-mailadres:

communicatie@fraudehelpdesk.nl

Digisnapjes – Digisterker

Veiliger internetten? Digisnapjes helpen stap voor stap. Een Digisnapje is een korte les die op de telefoon of tablet te volgen is, zonder iets te installeren. In nog geen vijf minuten leren gebruikers bijvoorbeeld hoe ze veilig inloggen met DigiD, hoe ze een veilige kopie van hun ID maken of hoe ze kunnen chatten met de politie. De uitleg is duidelijk en makkelijk te volgen. Zo kan iedereen zelf oefenen en zijn of haar digitale vaardigheden verbeteren.

Benieuwd naar Digisnapjes? Kijk op:

<https://digisterkercursus.nl/digisnapje/>

Preventie folders cybercriminaliteit

Bewustwording begint bij goede informatievoorziening. Daarom zijn er preventiefolders over cybercriminaliteit beschikbaar. Deze folders bieden een toegankelijke manier om het gesprek op een laagdrempelige wijze aan te gaan met cliënten of patiënten binnen thuis-, zorg- en ouderenorganisaties. Ze kunnen ook worden gedeeld met familieleden, zoals (groot)ouders. De folders zijn neer te leggen op centrale plekken, zoals ontmoetingsruimtes, of te gebruiken als uitgangspunt voor gesprekken tijdens huisbezoeken door zorg- of ouderenmedewerkers. Zo wordt er aandacht geschonken aan dit thema en vergroten we samen de weerbaarheid tegen cybercriminaliteit.

Voorbeelden van beschikbare folders zijn: 'Babbeltrucs', 'Digitaal bewust', 'Senioren en veiligheid' en 'Online oplichting: iedereen kan slachtoffer worden'.

Daarnaast is er een presentatie beschikbaar voor thuis-, zorg- en ouderenorganisaties. Deze kan door en voor medewerkers worden gegeven. Hierdoor zijn zij beter voorbereid om effectief het gesprek aan te gaan met cliënten. Ook krijgen ze de handvatten om de folders te verspreiden en cliënten actief bij het onderwerp te betrekken.

De folders en presentatie zijn op te vragen via:

dieunee.knoll@politie.nl

Welkom Online

- Locatie:
online en in de buurt.

Steeds meer zaken kun je tegenwoordig online regelen. Maar soms kan de drempel hoog zijn om te leren hoe het allemaal (veilig) werkt. Met de gratis workshops van Welkom Online kunnen ouderen samen de eerste online stappen zetten en ontdekken ze het plezier van het online zijn. Bij de Welkom Online workshops op locatie staat elke keer een ander thema centraal: gezondheid, mobiliteit, de eerste stappen op het internet, de QR-code of zoeken op het internet. Samen met andere ouderen uit de buurt wordt er onder begeleiding van een getrainde vrijwilliger van het Nationaal Ouderenfonds geoefend. Ouderen leren bijvoorbeeld over videobellen, online veiligheid en handige apps. De workshops worden door heel Nederland gegeven, dus is er altijd een locatie dichtbij. Op de website kunnen ouderen zich aanmelden voor een workshop op locatie. Naast de workshops op locatie biedt Welkom Online ook korte lesmodules op hun website aan. Zo kunnen ouderen op elk moment oefenen.

Heb je interesse om Welkom Online aan te bieden op jouw locatie, neem dan contact op met het Nationale Ouderenfonds.

Welkom Online is een programma van het Nationaal Ouderenfonds en Vodafone Foundation en wordt financieel gesteund door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Website voor aanmelden en online lesmodules: <https://www.welkomonline.nl>

Vragen en contact: j.bekkers@ouderenfonds.nl

Kalender met cybertips

Met de Cyberveiligheidskalender draag je bij aan het vergroten van de cyberweerbaarheid van minder-digitaal vaardigen. Bij elke maand staat er een simpele tip om minder-digitaal vaardigen bewust te maken van cyberrisico's. Van tips over hoe te handelen wanneer er een nepagent aan de deur staat tot het veilig bewaren van wachtwoorden. De tips zijn kort, duidelijk en gemakkelijk toe te passen. Print de kalender uit, hang hem op bij de doelgroep op locatie of in een centrale ruimte en zorg ervoor dat iedereen elke dag een beetje veiliger wordt online!

Download uit de toolkit:

<https://www.echtnietvandaag.nl>

E-learning Succes! Boekje 'Veilig Online'

Stichting Lezen en Schrijven

Veilig internetten? De e-learning 'Veilig Online' van Succes! Digitale vaardigheden, helpt gebruikers stap voor stap. Kies een onderwerp, lees een kort verhaal en oefen daarna met praktische opdrachten. Zo leren gebruikers bijvoorbeeld hoe ze verbinding maken met wifi, veilig wachtwoorden maken en nepberichten herkennen. De e-learning is geschikt voor mensen die in hun eigen tempo willen oefenen, met duidelijke uitleg en zonder moeilijke woorden.

Benieuwd naar E-learning: Succes! Digitale vaardigheden? Kijk op:

<https://succesdigitalevaardigheden.nl/veilig-online/index.html>

Anderstaligen/laaggeletterden

Taalcoach Academie

Stichting Het Begint met Taal

Wil je anderen helpen beter Nederlands te spreken? De Taalcoach Academie van Het Begint met Taal biedt gratis trainingen en e-learnings voor taalvrijwilligers en coördinatoren. Of je nu net begint of al ervaring hebt, je leert hoe je gesprekken leuk en effectief maakt. Zo geef je anderstaligen meer zelfvertrouwen en kansen om mee te doen in de samenleving.

Benieuwd naar de Taalcoach Academie? Kijk op:

<https://www.hetbegintmettaal.nl/taalcoach-academie/>

Cybercrime Nazorg & Preventie voorlichting

Digitale veiligheid begint bij kennis. Wil je een leerzame én toegankelijke voorlichting over digitale veiligheid organiseren? Cybercrime Nazorg & Preventie helpt je daarbij. Met jarenlange ervaring in samenwerking met o.a. de gemeente Apeldoorn, de politie en diverse seniorenorganisaties maken wij digitale veiligheid begrijpelijk voor iedereen – van jong tot oud. Onze voorlichtingen zijn interactief en persoonlijk.

Goed om te weten: organiseer je een bijeenkomst binnen de gemeente Apeldoorn?

Dan worden de kosten vergoed door de gemeente.

Wil je meer informatie over de voorlichting en deze aanvragen? Kijk op:

www.cybercrimenazorg.nl

Algemene tips

SeniorWeb

Alle senioren kunnen voor hulp, uitleg en informatie op digitaal gebied terecht bij SeniorWeb. Zij organiseren inloopspreekuren, individuele lessen, workshops en cursussen. Voor iedereen toegankelijk, betaalbaar en geschikt. Zowel voor beginnende als gevorderde gebruikers van smartphones, tablets en computers. Voorbeelden van lesonderwerpen zijn fotoboeken maken, internetbankieren, WhatsAppen of veilig internetten. Op de leslocaties worden deelnemers begeleid door vrijwilligers, zelf ook senioren. Seniorweb heeft meer dan 500 locaties in Nederland.

Tip: kijk of je met een SeniorWeb locatie bij jou in de buurt een actie op kunt zetten op 2 april. Bijvoorbeeld gericht op veilig internetten.

Kijk op: <https://www.seniorweb.nl/cursussen/computerles-in-de-buurt>

T 030 - 276 99 65

E leden@seniorweb.nl

Veilig Internetten

Tips, tricks en praktische stap voor stap uitleg over wat je kunt doen en laten om veilig te internetten.

Kijk op: <https://veiliginternetten.nl/>

Oefenen.nl

Via Oefenen.nl kunnen mensen in een oefenomgeving werken aan digitale vaardigheden, ook over online veiligheid.

Kijk op: <https://oefenen.nl/>

Steffie

Steffie is een virtueel persoon en legt moeilijke dingen op een makkelijke manier uit. Bijvoorbeeld vrienden maken, DigiD, geldzaken en huisarts- of ziekenhuisbezoek. Onderwerpen die aan bod komen zijn; gezondheid, wonen, reizen, ondersteuning, oefenen op het web, computer en mobiel, vrije tijd en geld. Zo wordt de wereld weer iets eenvoudiger! Steffie zet zich iedere dag in om mensen te helpen in een wereld die steeds ingewikkelder wordt.

Kijk op: <https://www.steffie.nl/>

Slachtoffer geworden?

Kijk wat slachtofferhulp voor jou kan doen:

<https://www.slachtofferhulp.nl/gebeurtenissen/fraude/>

Module 4 van Unlock. Digitale weerbaarheid

Unlock. Digitale Weerbaarheid is een landelijk initiatief en platform met onder andere cursussen om mensen digitaal weerbaarder te maken. In module 4 van de cursus gaat het over wat je online allemaal tegenkomt. En of dat 'Echt of Nep' is. Doe de cursus en maak jezelf weerbaarder.

Kijk op: [Module 4: Dat is echt nep!](#)

Folder: 'Ik ben slachtoffer geworden van online fraude, wat nu?'

Alle slachtoffers van online fraude kunnen voor hulp en uitleg de folder: 'ik ben slachtoffer geworden van online fraude, wat nu?' downloaden. In deze folder staat een stappenplan beschreven wat je kunt doen wanneer je slachtoffer bent geworden. Daarnaast staat er in deze folder ook beschreven welke instanties je kan benaderen op basis van jouw specifieke vraag, behoefte of ervaring.

Bekijk hier de folder: https://drive.google.com/file/d/1TTP6OaBDNW6F_lG8u15luH7f5LqGlpFL/view?usp=share_link

Cyberwoordenboek

Tegenwoordig bestaan er veel termen en begrippen als we het hebben over cybercriminaliteit. Wist je dat er een cyberwoordenboek bestaat die allemaal verschillende termen uitlegt?

Bekijk hier het cyberwoordenboek: https://drive.google.com/file/d/1mthpJCuNt3fHrEONX6IHjgmXURwP83TE/view?usp=share_link

Opgelicht.avrotros

Opgelicht is een platform van de AVROTROS waar je alles kunt vinden over online oplichting. Hun missie is om te voorkomen dat je slachtoffer wordt van online oplichting, denk aan online scams, ongewenste berichten of andere vormen van online fraude. Op deze pagina lees je de laatste en meest actuele berichten over cybercriminaliteit, zoals malafide webshops, phishingberichten, verschillende nieuwsartikelen, persoonlijke verhalen van slachtoffers en tips van cybersecurity en tech experts.

Bekijk de website hier: <https://opgelicht.avrotros.nl/>

Leermiddelengids

De interactieve Leermiddelengids geeft een overzicht van educatieve programma's voor laaggeletterden, minder-digitaal vaardigen, nieuwkomers en werkzoekenden. Je vindt er leermiddelen op het gebied van digitaliteit. Zo'n 100 leermiddelen worden landelijk ingekocht en kun je gratis gebruiken voor jouw bibliotheek.

Bekijk de leermiddelengids hier:

<https://www.bibliotheeknetwerk.nl/basisvaardigheden-volwassenen/leermiddelengids-basisvaardigheden>

Boektip: ik weet je wachtwoord

'Ik weet je wachtwoord' is een boek van Daniël Verlaan. Hij is één van de belangrijkste techjournalisten van het moment. Hij werkt voor RTL Nieuws. In 2019 ontving hij de Loep, de prijs voor de beste onderzoeksjournalistiek, en de Tegel, de belangrijkste journalistieke prijs van Nederland. In het boek verteld Daniël over verschillende vormen van cybercriminaliteit. Hij ging undercover in schimmige netwerken, sprak met de puber die de Nederlandse banken platlegde en zocht uit hoe een kleine art housebioscoop op grote schaal onze computers gijzelde. Daarnaast deelt Daniël ook veel tips in zijn boek om jezelf weerbaarder te maken tegen deze digitale dreigingen.

Rijktip: Bait – NPO Start, documentaire

In deze documentaireserie duikt journalist Anthony van der Meer in de wereld van internetoplichting. Van phishingmails tot datingfraude: stap voor stap laat hij zien hoe oplichters te werk gaan en wie erachter zitten. Een spannende en leerzame serie die laat zien hoe groot dit probleem is en hoe makkelijk mensen erin kunnen trappen.

Benieuwd naar deze documentaire? Bekijk het hier:

<https://npo.nl/start/serie/bait/seizoen-1/helpdeskfraude>

Laat je niet Interneppen Rijksoverheid, korte video's & PowerPoint

Deze campagne van de Rijksoverheid laat zien hoe je online oplichting kunt herkennen. In korte filmpjes en een Powerpoint worden voorbeelden van nepberichten en trucs van oplichters benoemd. Zo zie je wat er allemaal kan gebeuren en waar je op moet letten om jezelf te beschermen tegen online fraude. (Bekijk de socialmediavideo's en PowerPoint met technieken onder het kopje 'materialen')

Benieuwd naar de campagne en het bijhorende

materiaal? Bekijk het hier: <https://www.campagnetoolkits.nl/laat-je-niet-interneppen>

Het OplichtingsABC – ABN Amro

Het Oplichtings-ABC van ABN AMRO beschrijft verschillende vormen van fraude in makkelijke taal. In korte teksten en voorbeelden worden trucs van oplichters benoemd en uitgelegd, zoals phishing, nepmails en valse telefoontjes.

Benieuwd naar Oplichtings-ABC? Kijk op:

<https://assets.abnamro.com/api/public/content/het-oplichtings-abc.pdf>